

Att förbättra miljöbedömningar i praktiken

Lärande, rådgivning, regelstyrning

2009-10-27

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

Reflektioner av en praktiker

Bengt Eriksson, WSP

Problemen i praktiken

Miljöbedömningarna ges inte tillträde till planeringsprocesserna

- Tidsplaner för framtagandet av planer och program sätts ofta utan hänsyn till miljöbedömningens arbetsmoment
- Planeringsarbetet har inte förändrats/utvecklats för att inkludera miljöbedömningar t.ex. med en aktiv alternativgenerering

Miljöbedömningarna har fel tyngdpunkt och påbörjas för sent

- Arbetet med baseline, mål, alternativ, mm görs för sent eller slarvas över
 - underlagen inför avgränsningssamråden är ofta bristfälliga
- Översiktsplaner och myndighetsplaner/-program är ibland i stort sett färdiga när miljöbedömningen påbörjas
 - miljöbedömningen reduceras till en MKB

➤ **Miljöbedömningar påverkar planer/program i endast ringa grad**

Några observerade orsaker

Språkförbistring och liten förståelse för miljöbedömningens särart

- Begreppsförvirring och centrala engelska uttryck saknar bra svenska översättningar
- ”Gamla” synsätt från projekt-MKB lever kvar

Miljöbedömning tycks ibland uppfattas som ett hot

- MKB som beslutsunderlag är OK – men inte ett styrmedel som inkräktar på mitt ”revir” (expertområde, yrkeskunnande)
- Miljöbedömningen ses som hot mot (planens/programmets) innehåll och förverkligande eftersom den ”avslöjar” negativa effekter visar på alternativ

Några observerade orsaker

Kommuners och myndigheters ansvarstagande tycks ha överskattats

- Myndigheter som i decennier ställt MKB-krav på företag klarar inte av (alternativt struntar i) att genomföra miljöbedömningar på ett acceptabelt sätt
- En förekommande attityd – att en kommun fritt kan välja vilka lagkrav man bör följa – ”det finns ju inga straffsanktioner mot en kommun”
- Krav på kvalitetssäkring saknas i lagstiftningen. Finns det någon som har tillsynsansvar?
- Plån boken och den förväntade egennytta avgör

Att förbättra miljöbedömningar i praktiken

Lärande

- Att nå rätt målgrupper
 - *Vilka behöver vilken kunskap - förståelse och insikt eller expertkunskaper ?*

Rådgivning

- Att kunna kommunicera
 - *Begreppstydlighet och en viss förförståelse hos mottagaren*

Regelstyrning

- Att garantera efterlevnad

Ett exempel:

Lärande om tillämpning av **regelverk** för bättre **rådgivning**

Teknikutvecklingsprojekt, WSP Samhällsbyggnad

Tittar på två vägledande rättsfall från MÖD

Citytunneln Malmö

- mål nr. M 487-04 Ang. rättegångsfel i tillståndsprövningen
- Uppdelad eller sammanhållen prövning av projekt

Citybanan Stockholm

- mål nr. M 8597-06 Ang. bortledning av grundvatten från arbetstunnel
- MKB:s omfattning i förhållande till prövningens omfattning

➤ **Vad betyder dessa domar i praktiken?**

Exempel forts

Citytunnelns tillståndsprövning

- En uppdelad prövning strider mot rättegångsbalken och mot miljöbalkens grundläggande syfte att det ska göras en samordnad prövning av samtliga störningar från en verksamhet

Bortledning av vatten från Citybanans arbetstunnel

- Vid prövningen av en verksamhet som kräver tillstånd enligt balken bör samtliga hänsynstaganden som har betydelse för människors hälsa eller miljön beaktas vid tillståndsgivningen.
- det är miljökonsekvenserna i sin helhet av ett projekt som avses i MKB-direktivet och inte endast vissa begränsade miljöeffekter av det.
- ... genomförandet av direktivets krav på miljökonsekvensbedömning i svensk rätt har brister.

➤ **Vad innebär det i praktiken – t.ex. för MKB till detaljplan?**

➤ **Vilka råd bör vi ge? Bör vi förändra våra tjänster och produkter?**

Några slutreflektioner

- **Det är inte i första hand verktyget som behöver skärpas, utan användandet !**
- **Det som fungerar i teorin fungerar inte alltid i praktiken - även myndigheter tar den genaste vägen.**